

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.298.2024
Warszawa, 24 października 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 4842 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana posła Macieja Tomczykewicza w sprawie zmiany brzmienia art. 34 § 1a pkt 4 Kodeksu karnego, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Kara ograniczenia wolności, jako jedna z rodzajów kar orzekanych za przestępstwa (obok dożywotniego pozbawienia wolności, pozbawienia wolności i grzywny) została uregulowana w art. 34-35 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17).

Od 1 lipca 2015 r., na skutek nowelizacji ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 396) ten kodeksowy model kary ograniczenia wolności wyraźnie zasadza się na dwóch jej wariantach. W pierwszym z nich sąd może orzec obowiązek wykonywania pracy na podstawie art. 34 § 1a pkt 1 k.k. W drugim wariantcie, w razie uprzedniego stwierdzenia, że oskarżony przynależy do określonej kategorii osób, tj. osób zatrudnionych, sąd może zamiast wykonywania pracy na cele społeczne orzec potrącenie od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę na cel społeczny przez siebie wskazany (art. 34 § 1a pkt 4 k.k.). Co istotne, zgodnie z art. 34 § 1b k.k., możliwym jest osobne orzeczenie obowiązku pracy albo potrącenia wynagrodzenia za pracę, jak również orzeczenie ich łączne.

Wskazać przy tym należy, że pierwotny zapis z art. 35 § 2 k.k. w brzmieniu: „W stosunku do osoby zatrudnionej sąd, zamiast obowiązku określonego w § 1, może orzec potrącenie od 10 do 25% wynagrodzenia za pracę na rzecz Skarbu Państwa albo na cel społeczny wskazany przez sąd; w okresie odbywania kary skazany nie może rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy” istniał już w Kodeksie karnym z 1969 r. (w art. 34 § 2).

W tym kontekście analiza rozwiązania, zgodnie z którym kara ograniczenia wolności w postaci potrącenia od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd może być orzeczona tylko wobec osoby zatrudnionej, ma racjonalne uzasadnienie.

Zgodnie z art. 53 § 2 k.k., określającym sądowe dyrektywy kary, sąd, wymierzając karę, uwzględnia m.in. właściwości i warunki osobiste sprawcy. Z tych właśnie względów, dysponując informacją o stałym zatrudnieniu, a co za tym idzie stałych i regularnych dochodach sprawcy sąd może, decydując na orzeczenie wobec niego kary ograniczenia wolności, orzec ją w formie potrącenia wynagrodzenia tak, aby np. faktyczne wykonywanie tej kary w postaci pracy społecznie użytecznej nie kolidowało

z obowiązkami zawodowymi skazanego i nie powodowało ryzyka utraty przez niego zatrudnienia.

Z drugiej strony ograniczenie tej formy kary ograniczenia wolności jedynie do osób zatrudnionych (przy czym w grę wchodzi jakakolwiek forma zatrudnienia, w tym także umowy cywilnoprawne, niedające statusu pracownika, jeżeli tylko łączą się z regularnym, comiesięcznym uzyskiwaniem wynagrodzenia za świadczoną pracę) co do zasady gwarantuje skuteczność i wykonalność tej kary, tj. realizację prewencji indywidualnej kary. W przypadku bowiem osoby prowadzącej działalność gospodarczą takiej gwarancji pełnej wykonalności kary nie ma. W zależności bowiem od prowadzonej działalności zmienia się jej dynamika, a co za tym dochodowość, skutkując w skrajnych wypadkach stratami, a nie dochodami (nie mówiąc o zysku). W takiej zaś sytuacji egzekucja potrąceń byłaby niemożliwa, a wykonanie kary nieefektywne.

Co do osób pracujących za granicą wskazać należy, że w świetle terytorialnego obowiązywania prawa krajowego brak jest instrumentów prawnych, które z jednej strony pozwalałyby polskim organom na wydawanie wiążących poleceń podmiotom zagranicznym, a z drugiej nakazywałyby zagranicznym podmiotom stosowanie się do obcych przepisów wewnątrz krajowych.

Należy bowiem pamiętać, że w przypadku wykonywania kary ograniczenia wolności w formie potrącenia właściwy zakład pracy ma określone obowiązki. Zgodnie mianowicie z art. 59 § 1 k.k.w. jeżeli w stosunku do skazanego zatrudnionego, zamiast obowiązku wykonywania wskazanej pracy, orzeczono potrącenie określonej części wynagrodzenia za pracę, sąd przesyła odpis orzeczenia zakładowi pracy zatrudniającemu skazanego, podając jednocześnie, na czym rzecz mają być dokonywane potrącenia i dokąd powinny być wpłacane, a nadto wskazując, z jakich składników wynagrodzenia za pracę i w jaki sposób należy ich dokonywać. Paragraf 2 stanowi zaś, że wypłacając wynagrodzenie skazanemu, potrąca się określoną w orzeczeniu część wynagrodzenia i bezzwłocznie przekazuje potrąconą kwotę stosownie do otrzymanych wskazań, zawiadamiając o tym sąd. Koszty związane z przekazywaniem tych kwot odlicza się od dokonywanych potrąceń.

Zbieżne z powyższym są przy tym przepisy Rozdziału 66h Kodeksu postępowania karnego, regulujące wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, karę ograniczenia wolności, samoistnie orzeczony środek karny, a także orzeczenia o warunkowym zwolnieniu oraz warunkowym umorzeniu postępowania karnego. Pozwalają one bowiem skierować takie wystąpienie jedynie w zakresie kary ograniczenia wolności w postaci obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, a nie potrącenia wynagrodzenia (zob. art. 611u § 1 k.p.k.).

Z tych względów przyjąć należy, że choć w interpelacji dostrzeżono fakt, że potrącenie, jako druga z form kary ograniczenia wolności, zostało ograniczone jedynie do skazanych zatrudnionych, to ograniczenie to ma swoje prawne i faktyczne uzasadnienie. W rezultacie obecne rozwiązania nie wymagają w tym zakresie interwencji legislacyjnej.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/